

УДК 94:070(477.51–21) «1985/1991»

DOI 10.31654/2520-6966-2024-25F-111-273-283

Самойленко Г. В.

доктор філологічних наук, професор кафедри української мови,
літератури, культурології та журналістики
orcid: 0000-0001-5017-6993
g.vas.sam@gmail.com

**Тематика та жанрове різнобарв'я в ніжинській газеті
у період перебудови 1985–1991 рр.**

У статті на матеріалі газетної регіоналістики розкриті її тематична та жанрова специфіка. Теоретичні положення підкріплені типовими прикладами їх різнобарв'я, а також звернена увага на взаємозв'язки журналістів з владними та партійними структурами, активом читачів газети. Крім цього, у статті відмічена майстерність журналістів ніжинської газети «Під прапором Леніна» у розкритті актуальних проблем, які висувалися як самою епохою, так і читачами газети. Редакція організувала спеціальну поштову скриньку і постійно враховувала заявки та листи читачів у своїй практичній діяльності, заснувавши для цього спеціальні рубрики.

Ключові слова: перебудова, газетна регіоналістика, журналісти, робота з читачами, тематика та жанри.

Важливе місце в історії ЗМІ 80-90-х рр. ХХ ст., часу так званої перебудови в Радянському Союзі, започаткованої генеральним секретарем КПРС Михайлом Горбачовим, належить газетним публікаціям. Ця проблема уже знайшла своє відображення у різних публікаціях [1]. У місті Ніжині та районі у цей час виходила одна районно-міська газета «Під прапором Леніна», яка згодом змінила назву на «Ніжинський вісник». Чотиристорінкова газета у своїх багатожанрових публікаціях висвітлювала події, які були характерні для життя району та міста й цим виражала свою близькість до місцевого читача.

У порівнянні з брежнєвським періодом у час горбачовської перебудови змінюється характер газетних публікацій, які торкалися тих проблем життя, що найбільше хвилювали читачів і ширше – всіх мешканців району та міста. Тож публіцистичні статті зачіпали актуальні проблеми як місцевої історії, культури, традицій краю, так і різних проблем сучасного побутового життя. Автори регіональних

публікацій були обізнані з життям місцевого населення й підтримували з ним зв'язок, а кожна публікація відображала життя як читачів, так і широких кіл місцевої громади.

Часто публіцистичні статті, що з'являлися в газеті, ставали своєрідним майданчиком для дискусій з найрізноманітніших питань життя як певної місцевості, так і за її межами. Однією з регіональних особливостей газетних публікацій було те, що вони менше торкалися політичних проблем, хоча й вони тут були присутні. Журналісти приділяли значну увагу різноманітним явищам місцевого життя. Це могли бути питання сільської економіки, благоустрою, екології, інфраструктури, освіти, культури, спорту тощо. І тут важливо було враховувати інтереси як читачів, так і жителів місцевості в цілому. Необхідно було дбати, щоб жителі свідомо ставилися до тієї проблематики, яка висувалася кореспондентами газети.

Тож опублікована стаття чи нарис наштовхувала читачів до диспуту, до більш широкого й гострого обговорення матеріалу, бо публікації саме такого спрямування викликали зацікавленість до висунутих проблем і саме цей матеріал часто хвилював читачів, зачіпав їх за живе. І тут могла піддавати вогню незалежна преса, особливо та, яка носила опозиційний характер, уміла аналітично оцінювати запропонований газеті матеріал, робити об'єктивні і обґрунтовані висновки та висувати поради щодо вирішення назрілих проблем.

Регіональна публіцистика в цей час не лише зберігала свою жанрову специфіку, а й характеризувалася оригінальною стилістикою. Це й включення до статті елементів живої мови, фразеологізмів, яскравих народних висловів тощо, тобто всього, що надає тексту особливої словесної окраси. У цьому випадку автор враховував специфіку аудиторії і намагався захопити її не лише змістом статті, а й її жанром, стилістичним оформленням, місцевою самобутністю.

Таким чином, при оцінці газетної публіцистики слід звертати увагу на актуальність матеріалу, який хвилював читачів і притягував до себе оформленням, яке б їх вражало своєю художньо-публіцистичною оригінальністю та мовним забарвленням, впливаючи на емоції і почуття. При цьому слід враховувати, що публіцисти не лише інформують читачів, а й спонукають їх до дискусій, ініціюють обговорення тих матеріалів, які з'являються в газетах. Регіональна тематика домінує у місцевих виданнях.

Жанрове розмаїття регіональної публіцистики залежить і від загального спрямування періодичного видання, кількості авторів – як професіоналів, так і аматорів, а також читачів, які беруть участь у

подачі тих чи інших матеріалів до газети. Тож поруч із традиційною журналістською творчістю: статтями, коментарями, нарисами тощо використовуються й репортажі, інтерв'ю з різними особами, інформація, замітки. Така різножанровість дає можливість оперативно інформувати читачів про події, які відбуваються в регіоні і за його межами, піднімати актуальні проблеми життя й передавати атмосферу сприйняття матеріалу, що з'являється в газеті.

Більше того, такі жанри літературного спрямування як проблемна стаття, фейлетон, памфлет чи розслідування подій та інших ситуацій, дають можливість збагатити періодичне видання як самою літературною формою, так і різнобарв'ям жанрів.

Особливе місце в регіональній пресі займає аналітична стаття, що ґрунтується на важливому для регіону матеріалі проблемного характеру і торкається тих питань, які виходять за межі регіону, але мають для нього велике значення. Часто це статті гострого полемічного жанру.

Регіональна публіцистика відзначається тим, що вона торкається подій і проблем певної місцевості, якими цікавиться читач, але цей матеріал автори повинні подати цікаво, зробити його привабливим для читача, надати йому таке спрямування, щоб він викликав певні емоції, спонукав до певного діалогу між автором публікації і тим, хто його сприймає.

Часто у регіональних виданнях авторами різних матеріалів виступають непрофесіонали – вчителі, краєзнавці, громадські активісти тощо, які добре знають специфіку своєї місцевості та й регіону в цілому, ті проблеми, які виникають у місцевому середовищі і які необхідно вирішувати. Кожна така стаття чи матеріал завжди носить свіжий погляд на проблему, оригінальний спосіб її вирішення.

Період перебудови 1985–1991 рр. позначений зростом жанрової публіцистики, що дало можливість насичувати газетні матеріали розмаїттям жанрів. Таке збагачення цікавим матеріалом вело до виникнення нових видань, які демонстрували свіжі форми подачі матеріалу, пропонували різні форми спілкування з читацькою аудиторією, нові технології.

Саме в цей час перебудови розширюються можливості регіоналістики, збагачення новою тематикою, яка стає більш гострою, часто носить характер розслідування, намагається вийти із-під звітності владі і зайняти незалежне від неї положення, стати інструментом громадського контролю, приділяти більше уваги питанням корупції та різним негативним явищам, які заважають нормальному життю

людей в регіоні. І це сприяло гуртуванню навколо газети активістів, які відгукувалися на різні проблеми, писали статті та свіжі за якістю й критичним спрямуванням матеріали. Таким чином газети цього часу збагачувалися новими критичними матеріалами, які зачіпали гострі питання подальшого економічного росту, появу інноваційних проєктів, залучення науковців, активістів тощо, які могли б допомогти вирішити проблеми, пов'язані з економікою регіону. І тут важливо, що в період перебудови періодичні видання не втратили і інтересу й до специфічного матеріалу, який формує у жителів регіону громадянську позицію, любов до свого краю, до тих традицій, які зберігалися віками і потребують збереження культурної спадщини.

У нових умовах перебудови, у період розвитку оголошеної демократії і гласності місцева періодика намагалася не лише адаптуватися до нових умов, а й шукати нові форми і жанри збагачення спілкування з читачем, залучати його до спільної роботи.

Підвищення професійного рівня розширення і збагачення публіцистичних жанрів в газеті, які б відзначалися гостротою думки, оригінальністю викладу матеріалу і цікавим мовним оформленням, сприятиме зросту авторитету і популярності періодичного видання кожного регіону і безпосередньо Ніжинщини.

Сама перебудова в суспільстві кінця 80-х рр. ХХ ст. висувала і немало інновацій, які були пов'язані із забезпеченням різних підходів до розкриття актуальних тем, які породжувалися самим життям і були новими для епохи. Характерним для цього часу було загострення відносин між владою і пресою, які торкалися нових підходів до розкриття складних питань регіонального життя і потребували не лише їх оперативного висвітлення, а й прийняття відповідних рішень задля усунення недоліків. Регіональні засоби масової інформації в нових умовах розширювали зв'язки не лише між суб'єктами суспільного життя регіону, сприяли організації обміну думками та публічному спілкуванню й підведенню підсумків після дискусій та опитування громадян місцевості з метою здійснення модернізації діалогу між різними соціальними групами громадян району та міста.

При цьому ЗМІ транслюють не лише недоліки, як необхідно ліквідувати, а й те позитивне, що з'являється в силу змін у суспільному житті. Важливо, щоб ЗМІ у процесі своєї діяльності не упускали можливості формування серед жителів регіону почуттів регіональної ідентичності і патріотизму, відчуття відповідальності за діяння кожного члена суспільства, підтримки ініціатив, які б сприяли розширенню благодійних починань та поглибленню знань із різних наукових

напрямок, особливо тих, що робить жителя громадянином, який цікавиться життям регіону, його історією, культурою, соціальними проблемами, ідеалами тощо.

Важливою функцією ЗМІ періоду перебудови була й організація соціальної критики та контролю за діяльністю влади та інших організацій, використання журналістами різних суспільних методів та форм, зокрема спеціальних розслідувань, публікацій критичних матеріалів у газеті, які б спонукали висловлюватися з тих чи інших нагальних проблем.

Період перебудови висував для регіональних ЗМІ дуже багато інновацій, які були спрямовані на те, щоб ліквідувати недоліки і спрямувати діяльність влади і жителів міста та села на покращення соціального становища на місцях, передбачав відповідальність кожного мешканця регіону за ту його діяльність, яку він виконував на своєму робочому місці.

У свою чергу ЗМІ намагалися стимулювати громадську активність жителів, висвітлювати кращі зразки діяльності окремих громадян та колективів, організовувати диспути, громадські слухання тощо, тим більше, що партійні органи поступово зменшували цензурний тиск, хоча це не означало повної свободи слова. Редактори і журналісти ще були підпорядковані партійним органам і місцевій владі. Але поступово на початку 90-х рр. цензурний контроль зникав і у 1991 р. цензура була повністю ліквідована і настав новий період незалежності України.

Викладені вище загальні положення, які торкалися соціально-економічного періоду перебудови і функціонування періодичних видань в регіонах, дали можливість визначити особливості діяння ЗМІ, а також визначити взаємозв'язок періодичних видань з владою та місцевими жителями, журналістським активом і дописувачами та читачами.

У цей час поглиблюється проблематика публікацій, зникає обмеження інформації у журналістських матеріалах. Звичайно, у кожному регіоні були свої особливості життя, але історичний час диктував свої проблеми, однією із яких була чорнобильська катастрофа, яка зачепила й наш регіон і спонукала до пошуків її подолання. Тож місцеві газети «Деснянська правда», «Чернігівські відомості», «Комсомольський гарт», а також районні газети, зокрема й ніжинські, на своїх шпальтах висвітлювати й цю важливу проблему, звертали особливу увагу на екологію і той стан, у якій знаходилася Чернігівщина.

У період перебудови у Ніжині продовжували виходити загально-міська та районна газета «Під прапором Леніна», яка змінила свою назву на «Ніжинський вісник» на завершальному етапі перебудови у

1990 р. Спочатку колектив газети очолював заслужений журналіст України Григорій Зорка, талановитий майстер своєї творчої діяльності і прекрасний керівник редакції, який умів спонукати кожного колегу до творчої роботи, але його раптова смерть дещо порушила роботу в колективі. У подальшому редакцію очолив колишній її заступник В. М. Пригоровський, який дещо змінив стиль роботи редакції, і все ж намагався спрямовувати творчу діяльність колег. У редакції працювали: секретарем – Ю. Каганов, журналістами – М. Марченко, В. Матвієнко, Н. Онищенко, Л. Романчук та інші колишні випускники Київського університету. Особливістю роботи колективу газети було те, що редакція не обмежувалася лише матеріалами журналістів, а й залучала до їх пошуків і учасників факультету журналістів, який функціонував при газеті. Крім цього, газета вітала й матеріали, особливо цікаві й гострі, які йшли до редакції газети від аматорів – робітників, селян, представників інтелігенції, пенсіонерів, учнівської та студентської молоді тощо.

У зв'язку з тим, що це був ще початок перебудови, то основне спрямування газети було орієнтоване на виконання рішень IX Все-союзної партійної конференції, а також настанов КПРС. Тобто газета ще знаходилася під контролем партійних органів. Проте за час періоду перебудови, коли цензура зменшила свій контроль, у місцеву газетну публіцистику проникали і гострі матеріали в рубриках «Запрошуємо до розмови», «Слухачі факультету журналістів в рейді», «Партійне життя: на шляхах перебудови», «Дозвольте не погодитись», «Критикувати без упередженості» тощо.

Перегортаючи нині старі підшивки регіональних газет, зокрема і ніжинських, помічаємо різнобарв'я жанрів: це й невеличкі інформації про якісь місцеві заходи, про окремих людей, які чимось хорошим прославилися в житті, цікаві події, що відбувалися у місті тощо. І ці матеріали доповнювалися цікавими світлинами фотохудожника Ю. Москальця. Притягують також і окремі нариси Ю. Каганова «Сосни пахнуть святом» [2], М. Малька «Вогні ажурного мережива» (про геологорозвідника В. Лузановського) [3], Л. Романчук «Велике майбутнє» (про бригаду здібного колективу інженерів заводу «Ніжинсільмаш», які займаються удосконаленням і модернізацією машин) [4] та інші.

Поруч з ними з'являються дуже хвилюючі і майстерно написані нариси Надії Онищенко, зокрема «Жити осмислено» (про роботу слідчого) [5] та «Наш біль і мужність» (про загиблих ніжинців-афганців). У першій публікації автор уміло розкриває саму особистість слідчого, ставлячи при цьому й проблему цінності людини і засобів її

оцінювання. І журналістка вважає, що самі «доброта і чесність оберігають його від професійної хвороби багатьох слідчих – черствості». Саме ця якість юриста дає можливість допомогти юнакові, який ступив на шлях наркотиків, і знайти дорогу до спасіння. У той же час автор нарису Н. Онищенко уміє загострити саму проблему про людську мораль, цитуючи уривок із статті слідчого «Храм»: «Пишу не для того, щоб посипати солі на свіжі рани. Не вперше стикаюся зі злом і не можу змиритись з тим, коли молоді люди б'ють один одного без всякої причини, не знаючи один одного навіть наймення і опиняються на лаві підсудних. Звідки отака нелюдська злість? Це непокоїть мене і після суду. А вас?». Оця кінцівка – це своєрідна знахідка журналіста, яка зуміла довести свій матеріал до логічного кінця словами персонажа свого нарису.

Не менш хвилюючий і нарис Надії Онищенко «Наш біль і мужність» [6], який проникнутий справжнім болем автора за молодих хлопців-ніжинців: Віталія Пузіна, Юрія Брюховця, Миколу Орла, Анатолія Парубця і Валерія Кузьменка, які загинули десь на далекій афганській землі, виконуючи накази командирів. Привезли їх додому у цинкових гробах. І автор акцентує увагу на материнському-батьківському болю, який важко й описати. І автор нарису закликає всіх жителів міста потурбуватися про їхню пам'ять, про їхніх мам і розділити їхнє горе.

Перечитуючи цей хвилююче написаний нарис, згадуєш і сьогоднішніх героїв-ніжинців, що загинули у сучасній війні з російськими варварами, і новий біль пронизує наші душі і серця.

У кожного журналіста була своя тема, свій матеріал, який збагачував газету, змушував читача реагувати на нього. У 1985 р. відзначали 40-ліття перемоги у Другій світовій війні і в газетах було опубліковано деяких хвилюючих нарисів, оповідань. Це, зокрема, В. Єрмоленко «Тривожна ніч», М. Малька «З вірою в людей», В. Матвієнко «Окупиться сторицею» та інші у рубриці «Як живеш, ветеране». Кожна публікація – це глибока повага до тих, хто своїм життям ризикував на фронті, у партизанському загоні чи підпіллі, хто не дожив до перемоги, а хто в повоєнний час продовжував віддано працювати в полі чи на заводі. І цей матеріал був проникнутий авторською турботою про недостатню увагу до їхньої старості, до тих проблем, з якими стикаються колишні бійці фронту. Тож газетна рубрика «Як живеш, ветеране?» була актуальна для газети.

Але доба перебудови 1985–1991 рр. – це гостродискусійний час, бо в ньому було чути голоси критики як на різних виробничих зібраннях, так і в організаціях, на прийомах у виконкомі чи сільраді, у листах до редакції газет. Тож жителі сільської місцевості та міста Ніжина дуже часто зверталися в газету з різними питаннями та інформаціями і в поштової скриньці за рік назбиралося від трьох до чотирьох тисяч листів. Найчастіше люди писали про наболіле. Тож, наприклад, у 1987 р. надійшло 3102 листи, з яких 2400 торкалися гострих життєвих проблем. І редакція газети внаслідок цього формулювала нові рубрики, які спонукали журналістів та й дописувачів газети подавати гострі матеріали: «Аналізувати роботу громадських організацій», «Критикувати без упередженості», «Партійне життя: на шляху до перебудови», «Підвищувати культуру обслуговування», «Слухачі факультету у рейді по культурі виробництва» та інші. Ці газетні рубрики ще лише побічно підштовхували до обговорення нагальних проблем, яких з'являлося все більше, на які реагували громадськість та читачі.

Так, у публіцистичній статті під назвою «Вибух» [7] секретар редакції газети «Під прапором Леніна» Ю. Каганов зафіксував гостру розмову, на яку зібралось 540 працівників радгоспу. Дискусія йшла про госпрозрахунок і оцінювання праці, про планово-економічну службу в радгоспі «Галицький». У процесі розмови виявилось, що працівники цього відділу допускали грубі порушення, оцінюючу працю преміями лише начальників, оминаючи рядових працівників. Тож робітники радгоспу дуже гостро говорили про роботу цього відділу і його начальника М. Бережняка. Сміливо звучали голоси рядових робітників, і це було вже ознакою часу перебудови. Розкриваючи характер гострої розмови на зборах радгоспу, журналіст засобами публіцистики показав сміливість рядових робітників, які стали на захист свої прав.

Автор статті Юрій Каганов завершував свій матеріал в газеті, нагадавши про подібну публікацію заступника генерального директора по економіці агропромкомбінату «Ніжинський» О. Ракоїда «Госпрозрахунок починається з керівника». І це дало журналісту можливість підтвердити своєю публікацією думку про типовість недоліків: «Значить, – стверджує журналіст, – у хвороби глибокі корені».

В останній час з'являлися матеріали й на молодіжну тематику, яка гостро обговорювалася в різних організаціях молоді. Бували випадки, коли редакція газети вступала у відкриту дискусію. Так, опублікувавши статтю «В полоні старих форм» [8], де вказувалося на формалізм у комсомолі, редакція надрукувала також і відгук першого

секретаря міського комсомолу С. Васильєвої, яка не погоджувалася з критикою їхньої роботи з боку редакції газети, і, у свою чергу, критикуючи газету, називала цікаві ідеї, починання і новації, які народжувалися і втілювалися в життя комсомольськими працівниками. Крім цього, з боку комсомольської організації міста було організовано перевірку роботи редакції газети і заслухано головного редактора В. М. Пригоровського «Про хід перебудовчої роботи редакції газети в світлі настанов XIX Всесоюзної партійної конференції». Редакція газети в свою чергу у примітці до статті С. Васильєвої сповістила про цей захід і запросила читачів газети поділитися своїми зауваженнями та пропозиціями: «І ця стаття С. Васильєвої, – вказувала редакція, – це була перша ластівка до важливої розмови. Нехай вона місцями була надто категорична, але ми готові взяти її поради до уваги. В усякому разі сам факт, що С. Васильєва виступила в газеті, – відрядний. Якби комсомольські працівники робили це частіше, не було б або було б менше отих «проколів», про які говорить вона». Таким чином, у газеті та на зібранні пленуму міському комсомолу відбулася гостра розмова про діяльність комсомолу міста і району.

Слід звернути увагу ще на одну важливу публікацію «Щоб рідне слово стало рідним» [9], яка була запропонована газеті М. Шкурком, головою недавно створеним у місті «Товариством української мови ім. Тараса Шевченка» і в якій автор звернув увагу на демократизацію суспільного життя в місті з залученням до перебудовчого руху все ширшого кола людей через новостворені структури: фонди, товариства, асоціації тощо. І автор статті розповів про новостворене 25 лютого 1989 р. Товариство української мови [10]. Учасники цього товариства на першому його засіданні в розданих для них анкетах надавали свої пропозиції про подальшу роботу творчого об'єднання. Газета розмістила 14 відповідей учасників зібрання. Це були конкретні пропозиції про подальшу українізацію установ, підприємств, навчальних закладів, а також перехід їхніх керівників на спілкування українською мовою. Пропонувалося також усі оголошення на автобусних зупинках та афіші робити українською мовою. І хвилюючим навіть нині на цих зборах сприймаються слова, сказані майже 40 років тому студентом О. Чепелою: «Я вірю, що десь через 2–3 роки в місті Ніжині зазвучить українська мова». І ця мрія юнака здійснилася. Пішла в небуття русифікація і на весь голос зазвучала рідна українська мова [11].

Таким чином, навіть короткий огляд публікацій у газеті «Під прапором Леніна», яка через рік змінила свою назву на «Ніжинський

вісник», засвідчив, що її працівники демонстрували різножанрові статті з цікавими й актуальними проблемами.

Ніжинські газети були не лише свідками тих корінних змін, які відбувалися в Радянському Союзі в період перебудови, а й сили активної участі журналістів з їхньої критикою суспільно-партійного життя, яка сприяло тому, що в 1991 р. Радянський Союз розвалився на окремі незалежні республіки. І в цьому велику роль відіграли і журналісти з їхніми гострими матеріалами. Сама епоха, у якій сміливо працювали газетярі, народжувала свободу слова, бо була ліквідована цензура та партійна диктатура в засобах масової інформації.

Література

1. Карпенко В.О. Основні тенденції розвитку жанрів газетної публіцистики в Україні 80-х років ХХ століття. *Журналістика*. 2005. Вип. 4. С. 7–17; Михайлин І. Л. Основні тенденції розвитку української журналістики періоду «перебудови». *Наукові записки Інституту журналістики*. 2004. Т. 17. С. 25–34; Нечитайлюк М. Ф. Перебудова і українська преса. К.: Наукова думка, 1995. 168 с.; Сидоренко Н.М. Жанрова трансформація української преси в період «перебудови». *Журналістика*. 2004. Вип. 3. С. 115–125; Циганкова Е. Г. Українська публіцистика періоду «перебудови»: час викликів і новацій. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. 272 с.

2. Під прапором Леніна, 1 січня 1985.

3. Під прапором Леніна, 18 січня 1985.

4. Під прапором Леніна, 25 січня 1985.

5. Під прапором Леніна, 14 лютого 1989.

6. Під прапором Леніна, 1 березня 1989.

7. Під прапором Леніна, 15 листопада 1989.

8. Під прапором Леніна, 29 вересня 1989.

9. Під прапором Леніна, 28 березня 1989ні.

10. Шкурко М. П. Ми виборювали українську державу. *Ніжинська «Просвіта»*. *Сторінки історії*. Ніжин, 2009. С. 34–96.

11. Грицай П. П. Товариство української мови імені Т. Шевченка «Просвіта». Там само. С. 97–120.

References

1. Karpenko, V. O. (2005). *Osnovni tendentsii rozvytku zhanriv hazetnoi publitsystyky v Ukraini 80-kh roktiv XX stolittia* [Main Trends in the Development of Newspaper Journalism Genres in Ukraine in the 1980s] *Zhurnalistyka - Journalism*. Iss. 4. P. 7–17; Mykhailyn, I.L. (2004). *Osnovni tendentsii rozvytku ukrainskoi zhurnalistyky periodu «perebudovy»* [Main Trends in the Development of Ukrainian Journalism During the «Perestroika» Period]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky – Scientific Notes of the Institute of Journalism*. Vol. 17. P. 25–34; Nechytaliuk, M.F. (1995). *Perebudova i ukrainska presa* [Perestroika and the Ukrainian Press]. K.: Naukova Dumka Publ. 168 p.; Sydorenko, N.M. (2004).

Zhanrova transformatsiia ukrainskoi presy v period «perebudovy» [Genre Transformation of the Ukrainian Press During the Period of «Perestroika»]. *Zhurnalistyka - Journalism*. Iss. 3. P. 115–125; Tsyhankova, E.H. (2021). *Ukrainska publitsystyka periodu «perebudovy»: chas vyklykiv i novatsii* [Ukrainian Journalism During the «Perestroika» Period: a Time of Challenges and Innovations]. Kyiv: Kyiv University Publ. 272 p. [in Ukrainian]

2. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 1 January 1985. [in Ukrainian]

3. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 18 January 1985. [in Ukrainian]

4. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 25 January 1985. [in Ukrainian]

5. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 14 February 1989. [in Ukrainian]

6. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 1 March 1989. [in Ukrainian]

7. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 15 November 1989. [in Ukrainian]

8. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 29 September 1989. [in Ukrainian]

9. *Pid praporom Lenina – Under the Banner of Lenin*, 28 March 1989. [in Ukrainian]

10. Shkurko, M. P. (2009). *My vyboriuvaly ukrainsku derzhavu* [We Fought for the Ukrainian State]. Nizhynska «Prosvita». *Storinky istorii - Nizhyn's «Prosvita». Pages of History*. Nizhyn. P. 34–96. [in Ukrainian]

11. Hrytsai P. P. (2009). *Tovarystvo ukrainskoi movy imeni T. Shevchenka «Prosvita»* [T. Shevchenko Ukrainian Language Society «Prosvita»]. Ibid. P. 97–120. [in Ukrainian]

Samoilenko H. V.

Doctor of Philology, Professor of the Department of Ukrainian Language, Literature, Cultural Studies and Journalism of Nizhyn Mykola Gogol State University
orcid: 0000-0001-5017-6993
g.vas.sam@gmail.com

Topics and Genre Diversity in the Nizhyn Newspaper During the Period of Perestroika 1985–1991

The article reveals thematic and genre specificity of Nizhyn regional newspaper of the time. Theoretical statements are supported by typical examples of their diversity, and attention is also paid to the relationships of journalists with government and party structures, as well as with active readers of the newspaper. In addition, the article notes professional skills of journalists of Nizhyn newspaper «Under the Banner of Lenin» in revealing topical problems that were put forward both by the era itself and by the newspaper's readers. The editorial staff organized a special mailbox and constantly took into account applications and letters from readers in its practical activities, establishing special columns in the newspaper.

Keywords: perestroika, newspaper regionalism, journalists, work with readers, topics and genres.